

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
36013588	CPI do Toural	Vilaboa	2022/2023

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación secundaria obrigatoria	Lingua galega e literatura	3º ESO	3	105

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	4
3.1. Relación de unidades didácticas	6
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	10
4.1. Concrecións metodolóxicas	34
4.2. Materiais e recursos didácticos	35
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	35
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	36
5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes	38
6. Medidas de atención á diversidade	39
7.1. Concreción dos elementos transversais	40
7.2. Actividades complementarias	41
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	42
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	42
9. Outros apartados	43

1. Introducción

O alumnado de secundaria, e claro está, os de 3º de ESO, proceden de todo o concello, xa que este é o único centro educativo de Vilaboia que imparte a ESO. Cabe destacar a escolarización de alumnado marroquí e xitano, polo que esta realidade supón abordar dun xeito especial a multiculturalidade no noso centro, entendida como riqueza e como reto educativo.

Ao longo dos anos de existencia do CPI puidemos constatar unha serie significativa de características dominantes entre o alumnado:

- Baixo nivel de contidos conceptuais e procedementais en materias instrumentais.
- Pouca motivación e unha maior deficiencia nos seus hábitos de estudo.
- Aumento do alumnado con necesidades educativas especiais.
- Problemas de disciplina illados.
- Aumento progresivo da utilización do castelán como idioma vehicular.
- Dificultades para asociar e relacionar os conceptos.

Non podemos deixar de sinalar que, por mor dos problemas sociolingüísticos aos que se ten que enfrontar, en moitos casos, o noso alumnado está lonxe de posuír a competencia necesaria para desenvolverse en lingua galega con normalidade en situacións cotiás, como poden ser unha conversa espontánea ou a redacción dun texto determinado. Esta anormal situación sociolingüística leva a que non poidamos esquecer o papel relevante que podemos -e debemos- xogar nas nosas clases, tanto na mellora das destrezas lingüísticas como na superación de prexuízos e actitudes negativas cara á normalización social da lingua.

Se o ensino da lingua e da literatura debe favorecer a aprendizaxe das habilidades comunicativas, é obvio que non chega coa aprendizaxe duns saberes lingüísticos que por si sós non garanten a mellora das súas capacidades expresivas e comprensivas. Se queremos que os alumnos e as alumnas saiban comunicarse e expresarse, a educación lingüística e literaria debe axudalos a mellorar a súa competencia comunicativa nas diversas situacións. Isto é aínda máis necesario no noso centro, xa que recibe alumnado de orixe marroquí que ten escasas oportunidades de desenvolver a súa competencia fóra das aulas ao non atopar un contexto cotián no que o uso do galego sexa habitual. De aí a importancia do ámbito escolar como espazo privilexiado para un uso normalizado da lingua.

Velaí o noso labor: o traballo debe orientarse ao dominio dos mecanismos verbais e non verbais de comunicación e representación que constitúen a base de toda interacción comunicativa e, xa que logo, de calquera aprendizaxe escolar e social. A educación lingüística e literaria debe facer posíbel o maior grao de competencia comunicativa do alumnado no uso da lingua e contribuír ao dominio das destrezas lingüísticas básicas (comprender, falar, ler, escribir) na vida das persoas, sen esquecer que os problemas sociolingüísticos que ten hoxe o galego condicionan o deseño e a realización das actividades na aula.

O uso que o alumnado fai da lingua fóra das aulas, a consideración social do idioma, as normas non escritas que configuran o seu uso nos diferentes ámbitos, a presenza escasa e subordinada do galego nos medios de comunicación, etc. son algúns dos factores que fan ilusoria a pretensión dunha práctica docente igual á que se podería dar se a lingua estivese socialmente normalizada. A clase non é un mundo illado, e o alumnado percibe con claridade unha situación así. Isto inflúe, queirámolo ou non, no traballo da aula, polo que é mester telo en conta á hora de definir calquera proposta curricular.

Isto non quere dicir que as clases de Lingua Galega e Literatura deban xirar ao redor da reflexión sobre os problemas sociais da lingua ou do traballo dirixido a un necesario fomento de actitudes positivas. Estes son imprescindíbeis, pero a finalidade principal ten que ser, como xa dixemos, o desenvolvemento da competencia comunicativa do alumnado. E precisamente porque ese é o obxectivo principal, os problemas sociais da lingua teñen que estar presentes, como pano de fondo, en todas as actividades que desenvolvamos.

Un dos fenómenos máis relevantes desa anómala situación é o feito de que persoas que na súa vida persoal se expresan preferentemente en galego, en certos contextos e ámbitos sociais agóchano e exprésanse en castelán. Pódese así falar dunha invisibilidade social do galego, que se explica porque os comportamentos lingüísticos aparecen condicionados polos prexuízos sociais, prexuízos diglósicos que funcionan como leis non escritas interiorizadas polo conxunto da poboación. Esta invisibilidade vese reforzada por unha ampla gama de factores. O caso dos medios de comunicación de masas, sobre todo os escritos, quizais sexa o máis evidente, pois neles este

proceso de ocultamento da lingua é clamoroso, ao reproducir en castelán case toda a vida social que se fai en galego. Como consecuencia, o galego ten unha presenza social moito menor da que lle correspondería, e o seu uso parece estar proscrito en certos ámbitos e funcións. Podemos dicir que, en certo sentido, é unha lingua oculta. Esta ocultación social (é dicir, a súa situación minorizada: sendo maioritaria, parece que non o é) é un fenómeno que, con maior ou menor intensidade, se estende por toda Galicia, acadando dimensións preocupantes nalgúns ámbitos urbanos.

Os principais atrancos para o uso normalizado do galego nos distintos ámbitos sociais teñen a súa orixe na existencia de prexuízos e actitudes negativas cara á lingua (o cambiar de lingua cando o interlocutor fale en castelán; o comportamento lingüístico cos nenos, coas nenas e adolescentes, utilizando decote o castelán, mesmo se son galegofalantes; a asociación do galego co atraso, pobreza ou ruralismo; a crenza de que a súa utilización é un síntoma de localismo, etc.). Neste sentido, cabe afirmar que o problema da invisibilidade social do galego só desaparecerá cando estes prexuízos deixen de ter a extensión social que teñen hoxe. É evidente que as nosas clases poden -e deben- xogar un papel determinante nesta muda das actitudes nas novas xeracións, que de feito xa teñen menos prexuízos e actitudes negativas, posibelmente debido ao aumento do prestixio social da lingua e á súa presenza no ámbito académico. É máis, nunha boa porcentaxe da mocidade (sexa ou non galegofalante) hai unha significativa presenza de actitudes positivas cara á lingua galega e a súa normalización social.

Debido ás modificacións introducidas no currículo de 3º ESO coa implantación da LOMLOE neste curso académico, os obxectivos, os criterios de avaliación e os contidos organízanse en 4 bloques:

O primeiro bloque, AS LINGUAS E OS SEUS FALANTES, orientase ao recoñecemento da diversidade lingüística de Galicia, de España e do mundo, particularmente no ámbito lusófono, co propósito de favorecer actitudes de aprecio a esta diversidade e combater os prexuízos lingüísticos.

O segundo bloque, COMUNICACIÓN, integra os contidos implicados na comunicación oral e escrita e na alfabetización mediática e informacional, vertebrados ao redor da realización de tarefas de produción, recepción e análise crítica de textos.

O terceiro bloque, EDUCACIÓN LITERARIA, recolle as experiencias e os contidos necesarios para consolidar o hábito lector, conformar a propia identidade lectora, desenvolver habilidades de interpretación de textos literarios e coñecer algunhas obras relevantes da literatura galega e do ámbito lingüístico lusófono, estimulando á vez a escritura creativa con intención literaria.

O cuarto bloque, REFLEXIÓN SOBRE A LINGUA, propón a construción guiada de conclusións sobre o sistema lingüístico a partir da formulación de hipóteses, da procura de contraexemplos e do establecemento de xeneralizacións e contrastes entre lingua, usando para iso a metalinguaxe específica. A ollada cara a lingua como sistema non ha de ser, polo tanto, un coñecemento dado, senón un saber que o alumnado vai construíndo ao longo da etapa a partir de preguntas ou de problemas que fan emerxer a reflexión sobre o funcionamento da lingua e os seus usos.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Describir e apreciar a diversidade lingüística do mundo a partir do recoñecemento das linguas do alumnado e a realidade plurilingüe e pluricultural da Península Ibérica, analizando a orixe e o desenvolvemento sociohistórico das súas linguas (e, máis concretamente, a do portugués, catalán e éuscaro), e as características das principais variedades dialectais do galego, para favorecer a reflexión interlingüística, combater os estereotipos e prexuízos e valorar a devandita diversidade como fonte de riqueza cultural.	1-5	2-3				1-2		1-3

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX2 - Comprender e interpretar textos orais e multimodais recollendo o sentido xeral e a información máis relevante, identificando o punto de vista e a intención do emisor e valorando a súa fiabilidade, a súa forma e o seu contido, para construír coñecemento, formar opinión e ampliar as posibilidades de gozo e de lecer.	2	2	1	2-3	4	3		
OBX3 - Producir textos orais e multimodais con coherencia e fluidez e co rexistro adecuado, atendendo ás convencións propias dos diferentes xéneros discursivos, e participar en interaccións orais con actitude cooperativa e respectuosa, tanto para construír coñecemento e establecer vínculos persoais como para intervir de maneira activa e informada en diferentes contextos sociais.	1-3-5	2	1	2-3		2	1	
OBX4 - Comprender, interpretar e valorar textos escritos, con sentido crítico e diferentes propósitos de lectura recoñecendo o sentido global e as ideas principais e secundarias, identificando a intención do emisor, reflexionando sobre o contido e a forma e avaliando a súa calidade e fiabilidade para dar resposta ás necesidades e aos intereses comunicativos diversos e para construír coñecemento.	2-3-5	2	4	1	4	3		
OBX5 - Producir textos escritos e multimodais coherentes, cohesionados, adecuados e correctos atendendo ás convencións propias do xénero discursivo elixido, para construír coñecemento e para dar resposta de maneira informada, eficaz e creativa a demandas comunicativas concretas.	1-3-5		1	2-3	5	2		
OBX6 - Seleccionar e contrastar información procedente de diferentes fontes de maneira progresivamente autónoma, avaliando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura e evitando os riscos de manipulación e desinformación, e integrala e transformala en coñecemento para comunicala desde un punto de vista crítico e persoal e, ao mesmo tempo, respectuoso coa propiedade intelectual.	3			1-2-3-4	4	2	3	
OBX7 - Seleccionar e ler de maneira autónoma obras diversas como fonte de pracer e coñecemento, configurando un itinerario lector que evolucione en canto á diversidade, complexidade e calidade das obras e compartir experiencias de lectura para construír a propia identidade lectora e para gozar da dimensión social da lectura.	1-4			3	1			1-2-3

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX8 - Ler, interpretar e valorar obras ou fragmentos literarios do patrimonio galego, portugués e universal, utilizando unha metalinguaxe específica e mobilizando a experiencia biográfica e os coñecementos literarios e culturais que permitan establecer vínculos entre textos diversos e con outras manifestacións artísticas, para conformar un mapa cultural, ampliar as posibilidades de gozo da literatura e crear textos de intención literaria.	1-4					1		1-2-3-4
OBX9 - Mobilizar o coñecemento sobre a estrutura da lingua e os seus usos e reflexionar de maneira progresivamente autónoma sobre as eleccións lingüísticas e discursivas, coa terminoloxía axeitada, para desenvolver a conciencia lingüística, aumentar o repertorio comunicativo e mellorar as destrezas tanto de produción oral e escrita coma de recepción crítica.	1-2	2	1-2		5			
OBX10 - Pór as propias prácticas comunicativas ao servizo da convivencia democrática, da resolución dialogada dos conflitos e da igualdade de dereitos de todas as persoas, utilizando unha linguaxe non discriminatoria e desterrando os abusos a través da palabra para favorecer un uso non só eficaz, senón tamén ético e democrático, da linguaxe.	1-5	3		3	3	1-2-3		

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	A ORIXE DO GALEGO. A LITERATURA MEDIEVAL (I). A ACENTUACIÓN	Na unidade 1 principiamos o curso coa avaliación inicial e a partires de aí comezamos a analizar a realidade da lingua como un fenómeno oral do que participa toda a poboación en calquera cultura. Distribuimos en 4 bloques os contidos desta unidade: No bloque 1 -As linguas e os seus falantes- Comezaremos cun estudo do desenvolvemento histórico e a formación da lingua galega e do portugués, achegándonos ás características propias da lingua medieval, o que permitirá interpretar con máis facilidade os textos presentados no bloque 3. No bloque 2 -Comunicación- Traballaremos a comprensión de textos e abordaremos o estudo do texto e as súas propiedades. No bloque 3 -Educación literaria- Comezaremos co estudo da literatura medieval. Centrarémonos nas	14	15	X		

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	A ORIXE DO GALEGO. A LITERATURA MEDIEVAL (I). A ACENTUACIÓN	características, xéneros e análise da cantiga de amigo. No bloque 4 -Reflexión sobre a lingua- Faremos un repaso das regras de acentuación.	14	15	X		
2	AS PALABRAS. PROCEDEMENTOS DE FORMACIÓN. AS INTERFERENCIAS LINGÜÍSTICAS. A LITERATURA MEDIEVAL (II)	Distribuímolos en 4 bloques os contidos desta unidade: No bloque 1 -As linguas e os seus falantes- Traballaremos as interferencias lingüísticas, moi presentes na lingua actual, tentando que o alumnado mellore a súa competencia na lingua galega. No bloque 2 -Comunicación- traballaremos a comprensión de textos e abordaremos a realización de textos con coherencia, cohesión e adecuación. No bloque 3 -Educación literaria- Continuamos co percorrido pola lírica medieval que se iniciou na unidade anterior. Centrámolos agora nas cantigas de amor, na lírica satírica, nos xéneros menores e nas cantigas de Santa María. No bloque 4 -Reflexión sobre a lingua- As palabras. Analizaremos a súa estrutura, as clases de morfemas, os diferentes morfemas derivativos e a formación de familias léxicas. Traballaremos tamén o campo semántico das emocións e sentimentos, que nos proporcionará máis amplitude de vocabulario que poderemos relacionar co vocabulario das cantigas.	15	15	X		
3	O PLURILINGÜISMO. AS LINGUAS NA PENÍNSULA IBÉRICA. A LUSOFONÍA	Na unidade 3 traballaremos o plurilingüismo e o diferente estado que poden presentar as linguas. Faremos tamén un percorrido polas linguas da península ibérica, destacando dous conceptos: o de cooficialidade e o da lusofonía. Dedicaremos tamén a unidade ao traballo coa obra de lectura no que buscaremos que o alumnado ademais de realizar unha lectura atenta, sexa quen de realizar unha análise crítica daquilo que le e de relacionalo tanto cos seus coñecementos literarios como coa súa propia experiencia.	4	5	X		
4	O GALEGO MEDIO. LITERATURA SÉCULOS XVI, XVII E XVIII. O SUBSTANTIVO, ADXECTIVO E OS DETERMINANTES.	No bloque 1 e no bloque 3 faremos un percorrido pola etapa máis decadente da nosa lingua: os Séculos Escuros, que abranguen dende o séc. XV ata o XVIII. Veremos tamén como, coa chegada da Ilustración, comeza unha lenta recuperación do galego, tanto dende o punto de vista lingüístico como literario. No bloque 2 -Comunicación- Traballaremos	15	15		X	

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
4	O GALEGO MEDIO. LITERATURA SÉCULOS XVI, XVII E XVIII. O SUBSTANTIVO, ADXECTIVO E OS DETERMINANTES.	a comprensión de textos e abordaremos a súa realización con coherencia, cohesión e adecuación. Aproveitaremos para facer unha revisión das normas de uso dos signos de puntuación. No bloque 4 -Reflexión sobre a lingua- O substantivo e o adxectivo, segundo o seu significado, a súa morfoloxía e a función sintáctica, e os determinantes, que se analizan dende o punto de vista morfolóxico e sintáctico. Traballaremos tamén os topónimos e os xentilicios, e será importante motivar o alumando para que sintan curiosidade por pescudar a orixe do topónimo que designa o lugar onde viven ou onde naceron. Revisión do emprego de b/v	15	15		X	
5	BILINGÜISMO E DIGLOSIA. O GALEGO E A LITERATURA NO SÉCULO XIX. ROSALÍA DE CASTRO. O PRONOME PERSOAL	Distribuímós en 4 bloques os contidos desta unidade: No bloque 1 -As linguas e os seus falantes- Centrámónos na progresiva recuperación do prestixio da lingua galega no séc. XIX e ocuparémónos de situacións derivadas do feito de que haxa na actualidade linguas en contacto (bilingüismo, diglosia e conflito lingüístico), así como das medidas que se aplican para garantir a súa normalización. No bloque 2 -Comunicación- Traballaremos a comprensión de textos e abordaremos a realización de textos con coherencia, cohesión e adecuación. Aproveitaremos para continuar coa revisión das normas de uso dos signos de puntuación. No bloque 3 -Educación literaria- Centrámónos na progresiva recuperación do prestixio da literatura galega no séc. XIX e traballamos a figura de Rosalía de Castro. No bloque 4 -Reflexión sobre a lingua- Os pronomes persoais (dativo de solidariedade), o vocabulario sobre o entroido e a revisión do emprego do h.	15	15		X	
6	OS TEXTOS XORNALÍSTICOS. A PUBLICIDADE	Na unidade 4 traballaremos os textos orais e escritos de carácter xornalístico, e a análise verbal e da imaxe da publicidade. Dedicaremos tamén a unidade ao traballo coa obra de lectura no que buscaremos que o alumnado ademais de realizar unha lectura atenta, sexa quen de realizar unha análise crítica daquilo que le e de relacionalo tanto cos seus coñecementos literarios como coa súa propia experiencia.	4	5		X	
7	AS VARIETADES LINGÜÍSTICAS. CURROS ENRÍQUEZ. AS FORMAS VERBAIS. TEXTO	Distribuímós en 4 bloques os contidos desta unidade: No bloque 1 -As linguas e os seus falantes-	15	15			X

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
7	EXPOSITIVO. CAMPOS SEMÁNTICOS	<p>Traballaremos as variedades lingüísticas, en especial as xeográficas, facendo fincapé no respecto cara á forma de falar de cadaquén, non hai variantes mellores ou peores, todas contribúen á riqueza do galego.</p> <p>No bloque 2 -Comunicación- Traballaremos os xéneros discursivos propios do ámbito educativo.</p> <p>No bloque 3 -Educación literaria- Continuamos o estudo do Rexurdimento da man do poeta Curros Enríquez.</p> <p>No bloque 4 -Reflexión sobre a lingua- Iníciase o estudo do verbo. No apartado de vocabulario traballaremos a xustiza e a cidade, que servirán de marco para fixar o concepto de campo semántico, sinonimia, antonimia, polisemia.</p>	15	15			X
8	NEOLOXISMOS, PRÉSTAMOS E ESTRANXEIRISMOS. EDUARDO PONDAL. PERÍFRASES VERBAIS E INFINITIVO CONXUGADO.	<p>Distribuímos en 4 bloques os contidos desta unidade:</p> <p>No bloque 1 -As linguas e os seus falantes- Traballaremos os préstamos lingüísticos, os cambios semánticos, neoloxismos e estranxeirismos. Valoración das principais características do catalán e as súas variantes.</p> <p>No bloque 2 -Comunicación- Comprensión e elaboración de textos con coherencia, cohesión e adecuación.</p> <p>No bloque 3 -Educación literaria- Continuamos o estudo do Rexurdimento da man do poeta Eduardo Pondal</p> <p>No bloque 4 -Reflexión sobre a lingua- Continuamos o estudo do verbo (as perífrases verbais e o infinitivo conxugado). Vocabulario: a paisaxe natural. Coñecemento e identificación das funcións sintácticas. A coordinación</p>	14	15			X
9	A CREACIÓN LITERARIA	<p>Na unidade 9 traballaremos a elaboración de textos a partir da interpretación e da integración dos diferentes aspectos analizados nos textos literarios, incorporando metalinguaxe específica. Dedicaremos tamén a unidade ao traballo coa obra de lectura no que buscaremos que o alumnado ademais de realizar unha lectura atenta, sexa quen de realizar unha análise crítica daquilo que le e de relacionalo tanto cos seus coñecementos literarios como coa súa propia experiencia.</p>	4	5			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	A ORIXE DO GALEGO. A LITERATURA MEDIEVAL (I). A ACENTUACIÓN	15

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Recoñecer e valorar, a partir da explicación sobre o desenvolvemento histórico do galego e do portugués, as semellanzas e diferenzas entre as dúas linguas, identificando e contrastando algúns dos seus trazos morfolóxicos máis salientables e ampliando o repertorio léxico básico en lingua portuguesa.	O alumnado sabe explicar a historia da nosa lingua, empregando a terminoloxía adecuada, e identifica en textos as diferenzas entre o galego e o portugués.	PE	70
CA2.5 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais sinxelos, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle, presentando, despois da súa revisión, un texto final coherente, cohesionado e co rexistro axeitado.	O alumnado redacta o resumo ou a idea principal de textos de temática diversa.		
CA3.1 - omprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	O alumnado realiza, tras a lectura dos textos literarios indicados, unha análise apropiada seguindo as indicacións proporcionadas polo profesorado da materia.		
CA3.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	O alumnado comprende e analiza nunha cantiga de amigo a finalidade, a temática, as personaxes, o xénero e subxénero de maneira satisfactoria. Localiza e explica a funcionalidade dos seus recursos formais.		
CA3.5 - Explicar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	O alumnado pon en relación as cantigas de amigo coa literatura da época e coas características do xénero lírico medieval galego-portugués.		
CA4.1 - Incorporar procedementos básicos para enriquecer os textos, atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical, valorando o dominio do sistema fonético-fonolóxico, o uso do léxico tradicional e as construcións morfosintácticas máis xenuínas (infinitivo persoal, dativo de solidariedade etc).	O alumnado sabe aplicar correctamente as regras de acentuación.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.4 - Formular xeneralización sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, a comparación e a transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e a procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas en distintos formatos.	O alumnado é capaz de explicar as diferenzas de significado que implica a diferente colocación do til, así como os casos especiais de acentuación.		
CA2.1 - Comprender e valorar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos e avaliando a súa calidade, a súa fiabilidade e a idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	O alumnado comprende o sentido de textos orais e multimodais e identifica a intencionalidade do autor ou da autora. Sabe detectar erros relativos ao emprego de signos de puntuación básicos, erros ortográficos e gramaticais.		
CA2.3 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais e en situacións orais formais de carácter dialogado, mantendo actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	O alumnado participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas da lingua galega, así como o emprego dun léxico rico e variado.		
CA2.4 - Comprender, valorar criticamente e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	O alumnado comprende o sentido dun texto escrito sinxelo e identifica a intencionalidade do autor ou da autora. Sabe detectar erros relativos ao emprego de signos de puntuación básicos, erros ortográficos e gramaticais.	TI	30
CA2.8 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica e identificar e aclarar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	O alumnado participa, de modo guiado, nas tarefas de revisión e mellora das producións propias. Aprende dos erros mostrando unha actitude positiva de superación.		
CA2.10 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos procurando consensos, tanto no ámbito persoal coma no educativo e no social.	O alumnado demostra que sabe utilizar de maneira adecuada estratexias na resolución dialogada de conflitos de maneira espontánea.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Desenvolvemento sociohistórico da lingua galega e portuguesa. - Xéneros discursivos desde o punto de vista produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Propiedades textuais: coherencia, cohesión e adecuación. - Xéneros discursivos propios do ámbito persoal: a conversación, con especial atención aos actos de fala que implican controversia co interlocutor (a discrepancia, a queixa, a orde, a reprobación).

Contidos

- Procesos de produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.
- Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal. Valoración da forma e do contido do texto.
- Interacción oral e escrita de carácter informal e formal: cooperación conversacional e cortesía lingüística. Escucha activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos.
- Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
- A expresión da subxectividade en textos de carácter expositivo. Identificación e uso das variacións das formas deícticas (fórmulas de confianza e cortesía) en relación coas situacións de comunicación.
- Mecanismos de cohesión. Conectores textuais distributivos, de orde, contraste, explicación. Mecanismos de referencia interna, gramaticais e léxicos (nominalizacións e hiperónimos de significado abstracto).
- Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha selección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a propia práctica da lectura.
- Criterios e estratexias para a selección de obras variadas que inclúan autoras e autores galegos e, en menor medida, do ámbito lusófono a partir da utilización autónoma da biblioteca escolar e pública dispoñible.
- Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropiación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación.
- Estratexias para a recomendación das lecturas en soportes variados ou ben oralmente entre iguais, enmarcando de maneira básica as obras nos xéneros e subxéneros literarios.
- Lectura guiada. Lectura de obras e fragmentos relevantes da literatura do patrimonio literario galego e mostras do lusófono inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero, que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
- Estratexias de construción compartida da interpretación das obras a través de conversas literarias, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica.
- Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias.
- Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifestacións artísticas e culturais e coas novas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. Elementos de continuidade e d
- Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos, con especial atención ás lecturas que promovan a defensa do
- Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados.
- Creación de textos a partir da apropiación das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados (imitación, transformación, continuación etc.).
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
- Recoñecemento da lingua como sistema e das súas unidades básicas tendo en conta os diferentes niveis: o son e sistema de escritura, as palabras (forma e significado) e a súa organización no discurso (orde das palabras, compoñentes das oracións ou conexión)
- Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramáticas, en formato físico ou electrónico, para obter información gramatical básica.

UD	Título da UD	Duración
2	AS PALABRAS. PROCEDIMENTOS DE FORMACIÓN. AS INTERFERENCIAS LINGÜÍSTICAS. A LITERATURA MEDIEVAL (II)	15

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Identificar e cuestionar prexuízos e estereotipos lingüísticos adoptando unha actitude de respecto e valoración da riqueza cultural e lingüística a partir da análise da diversidade lingüística do centro escolar e da contorna social próxima e da exploración e reflexión sociolingüística sobre os fenómenos de contacto entre linguas.	O alumnado valora as linguas como medio de expresión, de relación e como sinal de identidade dun pobo. Recoñece castelanismos léxicos frecuentes en textos escritos e multimodais e sabe substituílos pola forma galega correcta.	PE	75
CA3.1 - omprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	O alumnado realiza, tras a lectura dos textos literarios indicados, unha análise apropiada seguindo as indicacións proporcionadas polo profesorado da materia.		
CA3.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	O alumnado comprende e analiza nunha cantiga de amor ou de escarnio a finalidade, a temática, as personaxes, o xénero e subxénero de maneira satisfactoria. Localiza e explica a funcionalidade dos recursos formais nunha cantiga medieval.		
CA3.5 - Explicar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	O alumnado pon en relación as cantigas de amor, escarnio, xéneros menores e cantigas de Santa María coa literatura da época e coas características do xénero lírico medieval galego-portugués.		
CA4.1 - Incorporar procedementos básicos para enriquecer os textos, atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical, valorando o dominio do sistema fonético-fonolóxico, o uso do léxico tradicional e as construcións morfosintácticas máis xenuínas (infinitivo persoal, dativo de solidariedade etc).	O alumnado incorpora nun texto dado palabras de determinados campos semánticos.		
CA4.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, a comparación e a transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e a procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas en distintos formatos.	O alumnado é capaz de explicar a mudanza gramatical dunha palabra ou o seu cambio de significado, mediante procedementos como a adición de prefixos e sufixos.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.3 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais e en situacións orais formais de carácter dialogado, mantendo actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas da lingua galega, así como o emprego dun léxico rico e variado.	TI	25
CA2.4 - Comprender, valorar criticamente e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	O alumnado comprende o sentido dun texto escrito sinxelo e identifica a intencionalidade do autor ou da autora. Sabe detectar erros relativos ao emprego de signos de puntuación básicos, erros ortográficos e gramaticais.		
CA2.5 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais sinxelos, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle, presentando, despois da súa revisión, un texto final coherente, cohesionado e co rexistro axeitado.	O alumnado realiza un microrrelato de medo relacionado coa festividade do Samaín con coherencia, adecuación e corrección.		
CA2.8 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica e identificar e aclarar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	O alumnado participa, de modo guiado, nas tarefas de revisión e mellora das producións propias. Aprende dos erros mostrando unha actitude positiva de superación.		
CA2.10 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos procurando consensos, tanto no ámbito persoal coma no educativo e no social.	O alumnado demostra que sabe utilizar de maneira adecuada estratexias na resolución dialogada de conflitos de maneira espontánea.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Desenvolvemento da reflexión sociolingüística. Exploración e rexeitamento de prexuízos e estereotipos lingüísticos. Os fenómenos do contacto entre linguas: bilingüismo, diglosia, préstamos, interferencias. - Xéneros discursivos desde o punto de vista produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Propiedades textuais: coherencia, cohesión e adecuación. - Xéneros discursivos propios do ámbito persoal: a conversación, con especial atención aos actos de fala que implican controversia co interlocutor (a discrepancia, a queixa, a orde, a reprobación). - Procesos de produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal. Valoración da forma e do contido do texto. - Interacción oral e escrita de carácter informal e formal: cooperación conversacional e cortesía lingüística. Escoita activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos. - Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - A expresión da subxectividade en textos de carácter expositivo. Identificación e uso das variacións das formas deícticas (fórmulas de confianza e cortesía) en relación coas situacións de comunicación.

Contidos

- Mecanismos de cohesión. Conectores textuais distributivos, de orde, contraste, explicación. Mecanismos de referencia interna, gramaticais e léxicos (nominalizacións e hiperónimos de significado abstracto).
- Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha preselección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a propia práctica da lectura.
- Criterios e estratexias para a selección de obras variadas que inclúan autoras e autores galegos e, en menor medida, do ámbito lusófono a partir da utilización autónoma da biblioteca escolar e pública dispoñible.
- Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropiación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación.
- Estratexias para a recomendación das lecturas en soportes variados ou ben oralmente entre iguais, enmarcando de maneira básica as obras nos xéneros e subxéneros literarios.
- Lectura guiada. Lectura de obras e fragmentos relevantes da literatura do patrimonio literario galego e mostras do lusófono inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero, que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
- Estratexias de construción compartida da interpretación das obras a través de conversas literarias, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica.
- Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias.
- Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifestacións artísticas e culturais e coas novas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. Elementos de continuidade e d
- Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos, con especial atención ás lecturas que promovan a defensa do
- Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados.
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
- Recoñecemento da lingua como sistema e das súas unidades básicas tendo en conta os diferentes niveis: o son e sistema de escritura, as palabras (forma e significado) e a súa organización no discurso (orde das palabras, compoñentes das oracións ou conxio)
- Distinción entre a forma (categoría gramatical) e a función das palabras e consolidación dos procedementos léxicos (afixos) e sintácticos para a mudanza de categoría. A coordinación.
- Procedementos de adquisición e formación de palabras. Reflexión sobre as mudanzas no seu significado, as relacións semánticas entre palabras e os seus valores denotativos e connotativos en función do contexto e do propósito comunicativo.
- Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramáticas, en formato físico ou electrónico, para obter información gramatical básica.

UD	Título da UD	Duración
3	O PLURILINGÜISMO. AS LINGUAS NA PENÍNSULA IBÉRICA. A LUSOFONÍA	5

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
-------------------------	------------------------	----	---

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.1 - omprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	O alumnado comprende e interpreta o sentido global (información relevante, a intención do emisor) do libro de lectura.	PE	20
CA3.4 - Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.	O alumnado relaciona o sentido da obra lida coa súa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.		
CA3.6 - Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais, así como con outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do lector na lectura.	O alumnado relaciona a obra de lectura con outras manifestacións artísticas e culturais en canto á súa temática e/ou forma.		
CA1.3 - Identificar e cuestionar prexuízos e estereotipos lingüísticos adoptando unha actitude de respecto e valoración da riqueza cultural e lingüística a partir da análise da diversidade lingüística do centro escolar e da contorna social próxima e da exploración e reflexión sociolingüística sobre os fenómenos de contacto entre linguas.	O alumnado no traballo de investigación debe valorar a diversidade lingüística con respecto e como sinónimo de riqueza cultural, abordando o diferente estado que poden presentar as linguas. Identifica as linguas que se falan en España e os territorios da lusofonía.	TI	80
CA1.4 - Elaborar traballos de investigación de maneira progresivamente autónoma en diferentes soportes sobre diversos temas de interese académico, persoal ou social partindo da información seleccionada.	O alumnado entrega o traballo de investigación desta unidade en formato dixital respectando os requisitos formais e de contido indicados previamente na aula.		
CA2.1 - Comprender e valorar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos e avaliando a súa calidade, a súa fiabilidade e a idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	O alumnado entrega o traballo de investigación en formato dixital respectando a coherencia, cohesión e adecuación textuais, co corrector pasado e sen erros propios da falta de lectura atente (por exemplo letras repetidas, palabras unidas, faltas de espazos...)		
CA2.2 - Realizar exposicións orais de certa extensión e complexidade con diferente grao de planificación sobre temas de interese persoal, social e educativo axustándose ás convencións propias dos diversos xéneros discursivos, con fluidez, coherencia e cohesión e co rexistro adecuado en diferentes soportes, utilizando de maneira eficaz recursos verbais e non verbais.	O alumnado expón oralmente o seu traballo de investigación nun rexistro adecuado, con fluidez, coherencia e cohesión , con uso correcto dos elementos non verbais e con contido apropiado e de interese.		
CA2.5 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais sinxelos, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle, presentando, despois da súa revisión, un texto final coherente, cohesionado e co rexistro axeitado.	O alumnado elabora un traballo de investigación con adecuación, coherencia, cohesión e corrección.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.7 - Adoptar hábitos de uso crítico, seguro, sustentable e saudable das tecnoloxías dixitais con relación á procura e á comunicación da información, reflexionando sobre as posibles manipulacións presentes nas canles de transmisión da información.	O alumnado consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ao seu traballo de investigación, reflexionando sobre as posibles manipulacións.		
CA2.8 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica e identificar e aclarar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	O alumnado revisa o seu traballo de maneira que nel non se poidan detectar erros debido á falta de revisión apropiada.		
CA4.2 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e identificar e aclarar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	O alumnado aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica do seu traballo coa axuda de dicionarios e manuais de gramática.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Desenvolvemento de nocións básicas do portugués. Semellanzas e diferenzas morfolóxicas entre o galego e o portugués. Ampliación do vocabulario de uso cotián. As relacións históricas e políticas entre Galicia e Portugal. - Desenvolvemento da reflexión sociolingüística. Exploración e rexeitamento de prexuízos e estereotipos lingüísticos. Os fenómenos do contacto entre linguas: bilingüismo, diglosia, préstamos, interferencias. - Elaboración de traballos de investigación relacionados coa diversidade lingüística. - Xéneros discursivos desde o punto de vista produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Secuencias textuais básicas, con especial atención ás expositivas. - Propiedades textuais: coherencia, cohesión e adecuación. - Xéneros discursivos propios do ámbito educativo (explicación, exposición...). - Procesos de produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Produción oral formal: planificación e procura de información, textualización e revisión. Adecuación á audiencia e ao tempo de exposición. Elementos non verbais. Trazos discursivos e lingüísticos da oralidade formal. - Produción escrita: planificación, textualización, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas, mapas conceptuais, definicións - Alfabetización mediática e informacional: procura e selección da información con criterios de fiabilidade, calidade e pertinencia; análise, valoración, reorganización e síntese da información en esquemas propios e transformación en coñecemento; comunica - Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - A expresión da subxectividade en textos de carácter expositivo. Identificación e uso das variacións das formas deícticas (fórmulas de confianza e cortesía) en relación coas situacións de comunicación. - Mecanismos de cohesión. Conectores textuais distributivos, de orde, contraste, explicación. Mecanismos de referencia interna, gramaticais e léxicos (nominalizacións e hiperónimos de significado abstracto). - Uso coherente das formas verbais nos textos. Recoñecemento e utilización do infinitivo flexionado e do futuro de subxuntivo. Contextos de uso.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de procesadores de texto e correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital. - Os signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado. - Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha preselección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a propia práctica da lectura. - Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos de maneira argumentada entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais. - Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas. - Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramáticas, en formato físico ou electrónico, para obter información gramatical básica.

UD	Título da UD	Duración
4	O GALEGO MEDIO. LITERATURA SÉCULOS XVI, XVII E XVIII. O SUBSTANTIVO, ADXECTIVO E OS DETERMINANTES.	15

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Identificar e cuestionar prexuízos e estereotipos lingüísticos adoptando unha actitude de respecto e valoración da riqueza cultural e lingüística a partir da análise da diversidade lingüística do centro escolar e da contorna social próxima e da exploración e reflexión sociolingüística sobre os fenómenos de contacto entre linguas.	O alumnado sabe explicar a situación do galego dos séculos XVI, XVII e XVIII como resultado dos cambios históricos.	PE	80
CA2.5 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais sinxelos, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle, presentando, despois da súa revisión, un texto final coherente, cohesionado e co rexistro axeitado.	O alumnado redacta o resumo ou a idea principal de textos de temática diversa.		
CA3.1 - omprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	O alumnado realiza, tras a lectura dos textos literarios indicados, unha análise apropiada seguindo as indicacións proporcionadas polo profesorado da materia.		
CA3.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	O alumnado xustifica a presenza dos Séculos Escuros na nosa historia cultural.		
CA3.5 - Explicar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	O alumnado é capaz de poñer en relación os textos literarios dos Séculos Escuros coa súa época.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.1 - Incorporar procedementos básicos para enriquecer os textos, atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical, valorando o dominio do sistema fonético-fonolóxico, o uso do léxico tradicional e as construcións morfosintácticas máis xenuínas (infinitivo persoal, dativo de solidariedade etc).	O alumnado incorpora, nun texto dado, palabras de determinados campos semánticos e recoñece os valores especiais do posesivo. Corrixe os erros ortográficos no uso das letras b e v.		
CA4.3 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	O alumnado localiza nun texto substantivos, adxectivos e determinantes, co propósito de poder analíalos.		
CA4.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, a comparación e a transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e a procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas en distintos formatos.	O alumnado é capaz de explicar e aplicar as regras de formación do feminino e plural no substantivo e adxectivo a partir da súa observación en enunciados, e de analizar a súa función. É capaz de explicar a función que desempeñan os determinantes dentro da frase.		
CA2.3 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais e en situacións orais formais de carácter dialogado, mantendo actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas da lingua galega, así como o emprego dun léxico rico e variado.		
CA2.4 - Comprender, valorar criticamente e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	O alumnado comprende o sentido dun texto escrito sinxelo e identifica a intencionalidade do autor ou da autora. Sabe detectar erros relativos ao emprego de signos de puntuación básicos, erros ortográficos e gramaticais.	TI	20
CA2.8 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica e identificar e aclarar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	O alumnado participa, de modo guiado, nas tarefas de revisión e mellora das producións propias. Aprende dos erros mostrando unha actitude positiva de superación.		
CA2.10 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos procurando consensos, tanto no ámbito persoal coma no educativo e no social.	O alumnado demostra que sabe utilizar de maneira adecuada estratexias na resolución dialogada de conflitos de maneira espontánea.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Desenvolvemento sociohistórico da lingua galega e portuguesa. - Xéneros discursivos desde o punto de vista produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.

Contidos

- Propiedades textuais: coherencia, cohesión e adecuación.
- Xéneros discursivos propios do ámbito persoal: a conversación, con especial atención aos actos de fala que implican controversia co interlocutor (a discrepancia, a queixa, a orde, a reprobación).
- Procesos de produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.
- Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal. Valoración da forma e do contido do texto.
- Interacción oral e escrita de carácter informal e formal: cooperación conversacional e cortesía lingüística. Escoita activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos.
- Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
- A expresión da subxectividade en textos de carácter expositivo. Identificación e uso das variacións das formas deícticas (fórmulas de confianza e cortesía) en relación coas situacións de comunicación.
- Mecanismos de cohesión. Conectores textuais distributivos, de orde, contraste, explicación. Mecanismos de referencia interna, gramaticais e léxicos (nominalizacións e hiperónimos de significado abstracto).
- Os signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado.
- Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha selección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a propia práctica da lectura.
- Criterios e estratexias para a selección de obras variadas que inclúan autoras e autores galegos e, en menor medida, do ámbito lusófono a partir da utilización autónoma da biblioteca escolar e pública dispoñible.
- Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropiación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación.
- Estratexias para a recomendación das lecturas en soportes variados ou ben oralmente entre iguais, enmarcando de maneira básica as obras nos xéneros e subxéneros literarios.
- Lectura guiada. Lectura de obras e fragmentos relevantes da literatura do patrimonio literario galego e mostras do lusófono inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero, que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
- Estratexias de construción compartida da interpretación das obras a través de conversas literarias, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica.
- Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias.
- Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifestacións artísticas e culturais e coas novas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. Elementos de continuidade e d
- Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos, con especial atención ás lecturas que promovan a defensa do
- Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados.
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
- Recoñecemento da lingua como sistema e das súas unidades básicas tendo en conta os diferentes niveis: o son e sistema de escritura, as palabras (forma e significado) e a súa organización no discurso (orde das palabras, compoñentes das oracións ou conexión)
- Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramáticas, en formato físico ou electrónico, para obter información gramatical básica.

UD	Título da UD	Duración
5	BILINGÜISMO E DIGLOSIA. O GALEGO E A LITERATURA NO SÉCULO XIX. ROSALÍA DE CASTRO. O PRONOME PERSOAL	15

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Identificar e cuestionar prexuízos e estereotipos lingüísticos adoptando unha actitude de respecto e valoración da riqueza cultural e lingüística a partir da análise da diversidade lingüística do centro escolar e da contorna social próxima e da exploración e reflexión sociolingüística sobre os fenómenos de contacto entre linguas.	O alumnado é capaz de diferenciar entre os conceptos de bilingüismo, diglosia e conflito lingüístico, á vez que identifica cal é a situación na que se atopa a lingua galega. Analiza a súa práctica lingüística e valora a importancia de contribuír individual e socialmente á normalización do galego.	PE	80
CA3.1 - omprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	O alumnado realiza, tras a lectura de textos do prerrexurdimento e de Rosalía de Castro, unha análise apropiada seguindo as indicacións proporcionadas polo profesorado da materia.		
CA3.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	O alumnado comprende e analiza nun poema do prerrexurdimento ou de Rosalía de Castro a finalidade, a temática, as personaxes, os recursos estilísticos de maneira satisfactoria.		
CA3.5 - Explicar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	O alumnado é capaz de poñer en relación os textos literarios do prerrexurdimento e de Rosalía de Castro coa súa época.		
CA4.1 - Incorporar procedementos básicos para enriquecer os textos, atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical, valorando o dominio do sistema fonético-fonolóxico, o uso do léxico tradicional e as construcións morfosintácticas máis xenuínas (infinitivo persoal, dativo de solidariedade etc).	O alumnado incorpora, nun texto dado, palabras de determinados campos semánticos e sabe empregar de xeito axeitado os pronomes persoais átonos, realizar as contraccións pertinentes e identificar o seu valor, entre eles o pronome de solidariedade. Corrixe os erros ortográficos no uso do h.		
CA4.3 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	O alumnado localiza nun texto pronomes persoais e identifica a función sintáctica que desempeñan dentro da oración.		
CA4.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, a comparación e a transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e a procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas en distintos formatos.	O alumnado é capaz de explicar e aplicar as regras de colocación do pronome, emprego de te e che, a partir da súa observación en enunciados, e de analizar a súa función.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.3 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais e en situacións orais formais de carácter dialogado, mantendo actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas da lingua galega, así como o emprego dun léxico rico e variado.	TI	20
CA2.4 - Comprender, valorar criticamente e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	O alumnado comprende o sentido dun texto escrito sinxelo e identifica a intencionalidade do autor ou da autora. Sabe detectar erros relativos ao emprego de signos de puntuación básicos, erros ortográficos e gramaticais.		
CA2.8 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica e identificar e aclarar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	O alumnado participa, de modo guiado, nas tarefas de revisión e mellora das producións propias. Aprende dos erros mostrando unha actitude positiva de superación.		
CA2.10 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos procurando consensos, tanto no ámbito persoal coma no educativo e no social.	O alumnado demostra que sabe utilizar de maneira adecuada estratexias na resolución dialogada de conflitos de maneira espontánea.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Desenvolvemento da reflexión sociolingüística. Exploración e rexeitamento de prexuízos e estereotipos lingüísticos. Os fenómenos do contacto entre linguas: bilingüismo, diglosia, préstamos, interferencias. - Xéneros discursivos desde o punto de vista produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Propiedades textuais: coherencia, cohesión e adecuación. - Xéneros discursivos propios do ámbito persoal: a conversación, con especial atención aos actos de fala que implican controversia co interlocutor (a discrepancia, a queixa, a orde, a reprobación). - Procesos de produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal. Valoración da forma e do contido do texto. - Interacción oral e escrita de carácter informal e formal: cooperación conversacional e cortesía lingüística. Escoita activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos. - Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - A expresión da subxectividade en textos de carácter expositivo. Identificación e uso das variacións das formas deícticas (fórmulas de confianza e cortesía) en relación coas situacións de comunicación. - Mecanismos de cohesión. Conectores textuais distributivos, de orde, contraste, explicación. Mecanismos de referencia interna, gramaticais e léxicos (nominalizacións e hiperónimos de significado abstracto). - Os signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado.

Contidos

- Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha prelección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a propia práctica da lectura.
- Criterios e estratexias para a selección de obras variadas que inclúan autoras e autores galegos e, en menor medida, do ámbito lusófono a partir da utilización autónoma da biblioteca escolar e pública dispoñible.
- Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropiación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación.
- Estratexias para a recomendación das lecturas en soportes variados ou ben oralmente entre iguais, enmarcando de maneira básica as obras nos xéneros e subxéneros literarios.
- Lectura guiada. Lectura de obras e fragmentos relevantes da literatura do patrimonio literario galego e mostras do lusófono inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero, que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
- Estratexias de construción compartida da interpretación das obras a través de conversas literarias, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica.
- Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias.
- Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifestacións artísticas e culturais e coas novas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. Elementos de continuidade e d
- Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos, con especial atención ás lecturas que promovan a defensa do
- Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados.
- Creación de textos a partir da apropiación das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados (imitación, transformación, continuación etc.).
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
- Recoñecemento da lingua como sistema e das súas unidades básicas tendo en conta os diferentes niveis: o son e sistema de escritura, as palabras (forma e significado) e a súa organización no discurso (orde das palabras, compoñentes das oracións ou conxexión)
- Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramáticas, en formato físico ou electrónico, para obter información gramatical básica.

UD	Título da UD	Duración
6	OS TEXTOS XORNALÍSTICOS. A PUBLICIDADE	5

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.1 - omprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	O alumnado comprende e interpreta o sentido global (información relevante, a intención do emisor) do libro de lectura.	PE	20
CA3.4 - Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.	O alumnado relaciona o sentido da obra lida coa súa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.6 - Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais, así como con outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do lector na lectura.	O alumnado relaciona a obra de lectura con outras manifestacións artísticas e culturais en canto á súa temática e/ou á súa forma.		
CA2.1 - Comprender e valorar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos e avaliando a súa calidade, a súa fiabilidade e a idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	O alumnado identifica a calidade e fiabilidade de informacións procedentes dos medios de comunicación dada.		
CA2.2 - Realizar exposicións orais de certa extensión e complexidade con diferente grao de planificación sobre temas de interese persoal, social e educativo axustándose ás convencións propias dos diversos xéneros discursivos, con fluidez, coherencia e cohesión e co rexistro adecuado en diferentes soportes, utilizando de maneira eficaz recursos verbais e non verbais.	O alumnado analiza oralmente nunha exposición unha noticia e unha mensaxe publicitaria buscada por el (institucional, destinada á mocidade ou que conteña usos discriminatorios) tanto na súa forma como no seu contido.		
CA2.4 - Comprender, valorar criticamente e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	O alumnado valora criticamente o sentido e intencionalidade de mensaxes dos medios de comunicación referidas a unha mesma noticia.	TI	80
CA2.5 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais sinxelos, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle, presentando, despois da súa revisión, un texto final coherente, cohesionado e co rexistro axeitado.	O alumnado elabora un texto con adecuación, coherencia, cohesión e corrección.		
CA2.6 - ocalizar, seleccionar e contrastar información de maneira progresivamente autónoma procedente de diferentes fontes calibrando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura, adoptando un punto de vista crítico e respectando os principios de propiedade intelectual.	O alumnado localiza posibles manipulacións en contidos procedentes dos medios de comunicación.		
CA2.7 - Adoptar hábitos de uso crítico, seguro, sustentable e saudable das tecnoloxías dixitais con relación á procura e á comunicación da información, reflexionando sobre as posibles manipulacións presentes nas canles de transmisión da información.	O alumnado consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ao seu traballo de investigación, reflexionando sobre as posibles manipulacións.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.8 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica e identificar e aclarar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	O alumnado revisa o seu texto de maneira que nel non se poidan detectar erros debido á falta de revisión apropiada.		
CA2.9 - Identificar e desterrar os usos discriminatorios da lingua, os abusos a través da palabra e os usos manipuladores da linguaxe partindo da reflexión e da análise dos elementos lingüísticos, textuais e discursivos utilizados, así como dos elementos non verbais da comunicación.	O alumnado analiza satisfactoriamente a significación dos elementos non verbais en mensaxes publicitarias.		
CA4.2 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e identificar e aclarar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	O alumnado aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica do seu traballo coa axuda de dicionarios e manuais de gramática.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Xéneros discursivos desde o punto de vista produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Propiedades textuais: coherencia, cohesión e adecuación. - Xéneros discursivos propios do ámbito social. Redes sociais e medios de comunicación. Etiqueta dixital e ris-cos de desinformación, noticias falsas, manipulación e vulneración da privacidade na Rede. Análise da imaxe e dos elementos paratextuais dos texto - Procesos de produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Produción oral formal: planificación e procura de información, textualización e revisión. Adecuación á audien-cia e ao tempo de exposición. Elementos non verbais. Trazos discursivos e lingüísticos da oralidade formal. - Comprensión lectora: sentido global do texto e relación entre as súas partes. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e icónica. Valoración da forma e do contido do texto. - Produción escrita: planificación, textualización, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramati-cal e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas, mapas conceptuais, definici - Alfabetización mediática e informacional: procura e selección da información con criterios de fiabilidade, cali-dade e pertinencia; análise, valoración, reorganización e síntese da información en esquemas propios e trans-formación en coñecemento; comunica - Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - A expresión da subxectividade en textos de carácter expositivo. Identificación e uso das variacións das formas deícticas (fórmulas de confianza e cortesía) en relación coas situacións de comunicación. - Mecanismos de cohesión. Conectores textuais distributivos, de orde, contraste, explicación. Mecanismos de referencia interna, gramaticais e léxicos (nominalizacións e hiperónimos de significado abstracto). - Uso coherente das formas verbais nos textos. Recoñecemento e utilización do infinitivo flexionado e do futuro de subxuntivo. Contextos de uso. - Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consul-ta e de procesadores de texto e correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital.

Contidos

- Os signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado.
- Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha preselección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a propia práctica da lectura.
- Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos de maneira argumentada entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais.
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
- Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramáticas, en formato físico ou electrónico, para obter información gramatical básica.

UD	Título da UD	Duración
7	AS VARIETADES LINGÜÍSTICAS. CURROS ENRÍQUEZ. AS FORMAS VERBAIS. TEXTO EXPOSITIVO. CAMPOS SEMÁNTICOS	15

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Identificar e cuestionar prexuízos e estereotipos lingüísticos adoptando unha actitude de respecto e valoración da riqueza cultural e lingüística a partir da análise da diversidade lingüística do centro escolar e da contorna social próxima e da exploración e reflexión sociolingüística sobre os fenómenos de contacto entre linguas.	O alumnado identifica algúns trazos dialectais da súa área lingüística (seseo, gheada, etc.) así como de outras áreas e valora estes fenómenos como mostra de riqueza lingüística e cultural.	PE	70
CA2.4 - Comprender, valorar criticamente e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	O alumnado identifica, en textos escritos e multimodais, as características das secuencias textuais expositivas.		
CA3.1 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	O alumnado realiza, tras a lectura dos textos literarios indicados, unha análise apropiada seguindo as indicacións proporcionadas polo profesorado da materia.		
CA3.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	O alumnado comprende e analiza un texto de Curros Enríquez aplicando un modelo de comentario previamente traballado na aula.		
CA3.5 - Explicar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	O alumnado é capaz de poñer en relación a figura literaria de Curros Enríquez e a súa obra coa literatura da época e coa evolución do xénero lírico e con manifestacións artísticas da actualidade.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.1 - Incorporar procedementos básicos para enriquecer os textos, atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical, valorando o dominio do sistema fonético-fonolóxico, o uso do léxico tradicional e as construcións morfosintácticas máis xenuínas (infinitivo persoal, dativo de solidariedade etc).	O alumnado incorpora, nun texto dado, palabras de determinados campos semánticos e enriquece o vocabulario dos seus traballos con axuda de dicionarios en soporte dixital ou analóxico. Emprega nos textos correctamente as formas verbais e o infinitivo conxugado.		
CA4.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, a comparación e a transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e a procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas en distintos formatos.	O alumnado é capaz de conxugar e empregar correctamente as formas verbais regulares e irregulares.		
CA2.3 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais e en situacións orais formais de carácter dialogado, mantendo actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	O alumnado participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas da lingua galega, así como o emprego dun léxico rico e variado.	TI	30
CA2.5 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais sinxelos, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle, presentando, despois da súa revisión, un texto final coherente, cohesionado e co rexistro axeitado.	O alumnado elabora un texto expositivo sobre algún tema do seu interese con adecuación, coherencia, cohesión e corrección.		
CA2.8 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica e identificar e aclarar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	O alumnado participa, de modo guiado, nas tarefas de revisión e mellora das producións propias. Aprende dos erros mostrando unha actitude positiva de superación.		
CA2.10 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos procurando consensos, tanto no ámbito persoal coma no educativo e no social.	O alumnado demostra que sabe utilizar de maneira adecuada estratexias na resolución dialogada de conflitos de maneira espontánea.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Análise da propia biografía e da diversidade lingüística do alumnado do centro e da localidade. - Xéneros discursivos desde o punto de vista produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Secuencias textuais básicas, con especial atención ás expositivas. - Propiedades textuais: coherencia, cohesión e adecuación. - Xéneros discursivos propios do ámbito persoal: a conversación, con especial atención aos actos de fala que implican controversia co interlocutor (a discrepancia, a queixa, a orde, a reprobación). - Xéneros discursivos propios do ámbito educativo (explicación, exposición...).

Contidos

- Procesos de produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.
- Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal. Valoración da forma e do contido do texto.
- Interacción oral e escrita de carácter informal e formal: cooperación conversacional e cortesía lingüística. Escucha activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos.
- Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
- A expresión da subxectividade en textos de carácter expositivo. Identificación e uso das variacións das formas deícticas (fórmulas de confianza e cortesía) en relación coas situacións de comunicación.
- Recursos lingüísticos para adecuar o rexistro á situación de comunicación. Procedementos explicativos básicos. Aposición.
- Mecanismos de cohesión. Conectores textuais distributivos, de orde, contraste, explicación. Mecanismos de referencia interna, gramaticais e léxicos (nominalizacións e hiperónimos de significado abstracto).
- Uso coherente das formas verbais nos textos. Recoñecemento e utilización do infinitivo flexionado e do futuro de subxuntivo. Contextos de uso.
- Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha selección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a propia práctica da lectura.
- Criterios e estratexias para a selección de obras variadas que inclúan autoras e autores galegos e, en menor medida, do ámbito lusófono a partir da utilización autónoma da biblioteca escolar e pública dispoñible.
- Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropiación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación.
- Estratexias para a recomendación das lecturas en soportes variados ou ben oralmente entre iguais, enmarcando de maneira básica as obras nos xéneros e subxéneros literarios.
- Lectura guiada. Lectura de obras e fragmentos relevantes da literatura do patrimonio literario galego e mostras do lusófono inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero, que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
- Estratexias de construción compartida da interpretación das obras a través de conversas literarias, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica.
- Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias.
- Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifestacións artísticas e culturais e coas novas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. Elementos de continuidade e d
- Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos, con especial atención ás lecturas que promovan a defensa do
- Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados.
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
- Diferenzas relevantes e interseccións entre a lingua oral e a lingua escrita atendendo a aspectos sintácticos, léxicos e pragmáticos.
- Recoñecemento da lingua como sistema e das súas unidades básicas tendo en conta os diferentes niveis: o son e sistema de escritura, as palabras (forma e significado) e a súa organización no discurso (orde das palabras, compoñentes das oracións ou conexión)
- Procedementos de adquisición e formación de palabras. Reflexión sobre as mudanzas no seu significado, as relacións semánticas entre palabras e os seus valores denotativos e connotativos en función do contexto e do propósito comunicativo.

Contidos
- Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramáticas, en formato físico ou electrónico, para obter información gramatical básica.

UD	Título da UD	Duración
8	NEOLOXISMOS, PRÉSTAMOS E ESTRANXEIRISMOS. EDUARDO PONDAL. PERÍFRASES VERBAIS E INFINITIVO CONJUGADO.	15

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Valorar a lingua catalá, analizando as súas características máis básicas para coñecer e comprender a realidade lingüística de España.	O alumnado identifica nun texto as características máis básicas dun texto en catalán.	PE	78
CA1.3 - Identificar e cuestionar prexuízos e estereotipos lingüísticos adoptando unha actitude de respecto e valoración da riqueza cultural e lingüística a partir da análise da diversidade lingüística do centro escolar e da contorna social próxima e da exploración e reflexión sociolingüística sobre os fenómenos de contacto entre linguas.	O alumnado diferencia entre préstamos lingüísticos, neoloxismos e estranxeirismos.		
CA2.5 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais sinxelos, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle, presentando, despois da súa revisión, un texto final coherente, cohesionado e co rexistro axeitado.	O alumnado redacta o resumo ou a idea principal de textos de temática diversa.		
CA3.1 - omprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	O alumnado realiza, tras a lectura dos textos literarios indicados, unha análise apropiada seguindo as indicacións proporcionadas polo profesorado da materia.		
CA3.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	O alumnado comprende e analiza un texto de Eduardo Pondal aplicando un modelo de comentario previamente traballado na aula.		
CA3.5 - Explicar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	O alumnado é capaz de poñer en relación a figura literaria de Eduardo Pondal e a súa obra coa literatura da época e coa evolución do xénero lírico e con manifestacións artísticas da actualidade.		
CA4.1 - Incorporar procedementos básicos para enriquecer os textos, atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical, valorando o dominio do sistema fonético-fonolóxico, o uso do léxico tradicional e as construcións morfosintácticas máis xenuínas (infinitivo persoal, dativo de solidariedade etc).	O alumnado incorpora, nun texto dado, palabras de determinados campos semánticos e enriquece o vocabulario dos seus traballos con axuda de dicionarios en soporte dixital ou analóxico. Emprega nos textos correctamente as formas verbais, o infinitivo conxugado e as perífrases verbais.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.4 - Formular xeneralización sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, a comparación e a transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e a procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas en distintos formatos.	O alumnado é capaz de conxugar e empregar correctamente as formas verbais regulares e irregulares e as perífrases verbais.		
CA2.3 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais e en situacións orais formais de carácter dialogado, mantendo actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	O alumnado participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas da lingua galega, así como o emprego dun léxico rico e variado.	TI	22
CA2.4 - Comprender, valorar criticamente e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	O alumnado comprende o sentido dun texto escrito sinxelo e identifica a intencionalidade do autor ou da autora. Sabe detectar erros relativos ao emprego de signos de puntuación básicos, erros ortográficos e gramaticais.		
CA2.8 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica e identificar e aclarar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	O alumnado participa, de modo guiado, nas tarefas de revisión e mellora das producións propias. Aprende dos erros mostrando unha actitude positiva de superación.		
CA2.10 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos procurando consensos, tanto no ámbito persoal coma no educativo e no social.	O alumnado demostra que sabe utilizar de maneira adecuada estratexias na resolución dialogada de conflitos de maneira espontánea.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Valoración e comprensión das principais características do catalán e das súas variantes. - Desenvolvemento da reflexión sociolingüística. Exploración e rexeitamento de prexuízos e estereotipos lingüísticos. Os fenómenos do contacto entre linguas: bilingüismo, diglosia, préstamos, interferencias. - Xéneros discursivos desde o punto de vista produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Propiedades textuais: coherencia, cohesión e adecuación. - Xéneros discursivos propios do ámbito persoal: a conversación, con especial atención aos actos de fala que implican controversia co interlocutor (a discrepancia, a queixa, a orde, a reprobación). - Procesos de produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal. Valoración da forma e do contido do texto - Interacción oral e escrita de carácter informal e formal: cooperación conversacional e cortesía lingüística. Escoita

Contidos

- activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos.
- Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
- A expresión da subxectividade en textos de carácter expositivo. Identificación e uso das variacións das formas deícticas (fórmulas de confianza e cortesía) en relación coas situacións de comunicación.
- Mecanismos de cohesión. Conectores textuais distributivos, de orde, contraste, explicación. Mecanismos de referencia interna, gramaticais e léxicos (nominalizacións e hiperónimos de significado abstracto).
- Uso coherente das formas verbais nos textos. Recoñecemento e utilización do infinitivo flexionado e do futuro de subxuntivo. Contextos de uso.
- Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha selección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a propia práctica da lectura.
- Criterios e estratexias para a selección de obras variadas que inclúan autoras e autores galegos e, en menor medida, do ámbito lusófono a partir da utilización autónoma da biblioteca escolar e pública dispoñible.
- Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropiación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación.
- Estratexias para a recomendación das lecturas en soportes variados ou ben oralmente entre iguais, enmarcando de maneira básica as obras nos xéneros e subxéneros literarios.
- Lectura guiada. Lectura de obras e fragmentos relevantes da literatura do patrimonio literario galego e mostras do lusófono inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero, que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
- Estratexias de construción compartida da interpretación das obras a través de conversas literarias, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica.
- Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias.
- Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifestacións artísticas e culturais e coas novas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. Elementos de continuidade e d
- Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos, con especial atención ás lecturas que promovan a defensa do
- Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados.
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
- Recoñecemento da lingua como sistema e das súas unidades básicas tendo en conta os diferentes niveis: o son e sistema de escritura, as palabras (forma e significado) e a súa organización no discurso (orde das palabras, compoñentes das oracións ou conxexión)
- Distinción entre a forma (categoría gramatical) e a función das palabras e consolidación dos procedementos léxicos (afixos) e sintácticos para a mudanza de categoría. A coordinación.
- Relación entre os esquemas semántico e sintáctico das oracións coordinadas. Observación e transformación de enunciados de acordo con estes esquemas e uso da terminoloxía sintáctica necesaria.
- Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramáticas, en formato físico ou electrónico, para obter información gramatical básica.

UD	Título da UD	Duración
9	A CREACIÓN LITERARIA	5

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.1 - omprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	O alumnado comprende e interpreta o sentido global (información relevante, a intención do emisor) do libro de lectura.	PE	20
CA3.4 - Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.	O alumnado relaciona o sentido da obra lida coa súa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.		
CA3.6 - Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais, así como con outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do lector na lectura.	O alumnado relaciona a obra de lectura con outras manifestacións artísticas e culturais en canto á súa temática e/ou á súa forma.		
CA2.1 - Comprender e valorar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos e avaliando a súa calidade, a súa fiabilidade e a idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	O alumnado entrega o seu traballo en formato dixital respectando a coherencia, cohesión e adecuación textuais, co corrector pasado e sen erros propios da falta de lectura atente (por exemplo letras repetidas, palabras unidas, faltas de espazos...)	TI	80
CA2.2 - Realizar exposicións orais de certa extensión e complexidade con diferente grao de planificación sobre temas de interese persoal, social e educativo axustándose ás convencións propias dos diversos xéneros discursivos, con fluidez, coherencia e cohesión e co rexistro adecuado en diferentes soportes, utilizando de maneira eficaz recursos verbais e non verbais.	O alumnado expón oralmente o seu traballo de investigación, nun rexistro adecuado, con fluidez, coherencia e cohesión , con uso correcto dos elementos non verbais e con contido apropiado e de interese.		
CA2.5 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais sinxelos, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle, presentando, despois da súa revisión, un texto final coherente, cohesionado e co rexistro axeitado.	O alumnado redacta o resumo ou a idea principal de textos de temática diversa.		
CA2.8 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica e identificar e aclarar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	O alumnado revisa o seu traballo de maneira que nel non se poidan detectar erros debido á falta de revisión apropiada.		
CA3.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	O alumnado elabora un comentario dun texto literario.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.3 - Ler de maneira autónoma textos seleccionados en función dos propios gustos, intereses e necesidades e deixar constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural explicando os criterios de selección das lecturas, as formas de acceso á cultura literaria e a experiencia da lectura.	O alumnado acode á biblioteca escolar, selecciona unha obra de acordo cos seus gustos ou preferencias de lectura e explica o motivo da súa escolla.		
CA3.5 - Explicar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	O alumnado é capaz de poñer en relación o texto literario que se vai comentar coa literatura da súa época, do seu autor e con manifestacións artísticas de actualidade.		
CA3.7 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	O alumnado deberá entregar un traballo de carácter literario sobre algún texto literario dos escritores do Rexurdimento, empregando os coñecementos literarios adquiridos.		
CA4.2 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e identificar e aclarar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	O alumnado aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica do seu traballo coa axuda de dicionarios e manuais de gramática.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Xéneros discursivos desde o punto de vista produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Propiedades textuais: coherencia, cohesión e adecuación. - Procesos de produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Produción escrita: planificación, textualización, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas, mapas conceptuais, definicións - Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - A expresión da subxectividade en textos de carácter expositivo. Identificación e uso das variacións das formas deícticas (fórmulas de confianza e cortesía) en relación coas situacións de comunicación. - Mecanismos de cohesión. Conectores textuais distributivos, de orde, contraste, explicación. Mecanismos de referencia interna, gramaticais e léxicos (nominalizacións e hiperónimos de significado abstracto). - Uso coherente das formas verbais nos textos. Recoñecemento e utilización do infinitivo flexionado e do futuro de subxuntivo. Contextos de uso. - Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de procesadores de texto e correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital. - Os signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado. - Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha selección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a propia práctica da lectura.

Contidos

- Participación activa en actos culturais vinculados co circuíto literario e lector.
- Toma de conciencia e verbalización dos propios gustos e identidade lectora.
- Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropriación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación.
- Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos de maneira argumentada entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais.
- Estratexias para a recomendación das lecturas en soportes variados ou ben oralmente entre iguais, enmarcando de maneira básica as obras nos xéneros e subxéneros literarios.
- Lectura guiada. Lectura de obras e fragmentos relevantes da literatura do patrimonio literario galego e mostras do lusófono inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero, que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
- Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias.
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
- Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramáticas, en formato físico ou electrónico, para obter información gramatical básica.

4.1. Concrecións metodolóxicas

Antes de comezar cada unidade trátanse de pescudar na aula os coñecementos previos do alumnado, para relacionalos progresivamente cos novos contidos que se imparten, só así se poderá conseguir unha aprendizaxe significativa e construtiva. Tamén se proporán preguntas que supoñan un revulsivo para as/os estudantes e que incrementen a súa atención por medio da interacción co/coa docente.

Concibimos a educación como un proceso construtivo no que a actitude que manteñen o profesorado e o alumnado permite a aprendizaxe significativa. Como consecuencia desta concepción da ensinanza, o alumnado convértese en motor do seu propio proceso de aprendizaxe ao modificar el mesmo os seus esquemas de coñecemento. Xunto a el, o profesorado exerce o papel de orientador/a, promotor/a e facilitador/a ao poñer en contacto os coñecementos e as experiencias previas do alumnado cos novos contidos.

Isto permite garantir a funcionalidade da aprendizaxe, é dicir, asegurar que o alumnado poderá utilizar o aprendido en circunstancias reais, ben levándoo á práctica, ben utilizándoo como instrumento para lograr novas aprendizaxes.

Para conseguir unha asimilación real dos coñecementos, a aprendizaxe deber ser significativa, é dicir, que o alumnado sexa quen de relacionar os novos contidos que vai aprender cos antigos. Isto só se pode facer coa actualización e a dispoñibilidade no momento adecuado dos esquemas de coñecemento pertinentes para poder establecer relacións co novo contido.

O proceso de aprendizaxe, entendido dentro deste modelo constructivista, cumpre os seguintes requisitos:

- a) Pártese do nivel de desenvolvemento do alumno, nos seus distintos aspectos, para construír, a partir de aí, outras aprendizaxes que favorezan e melloren o devandito nivel de desenvolvemento.
- b) Sublíñase a necesidade de darlle pulo ó desenvolvemento de capacidades xerais e de competencias básicas e específicas por medio do traballo das materias.
- c) Dáselle prioridade á comprensión dos contidos que se traballan fronte á súa aprendizaxe mecánica.
- d) Propíciense oportunidades para pór en práctica os novos coñecementos, de xeito que o alumnado poida amosar o seu interese e a utilidade do aprendido.
- e) Foméntase a reflexión persoal sobre o realizado e a elaboración de conclusións verbais do que se aprendeu, de modo que o alumnado poida analizar o seu progreso respecto dos seus coñecementos.
- f) Fomentarse a participación na aula para pór en práctica o aprendido.

g) Intentarase que os alumnos e as alumnas relacionen os contidos desta materia cos doutras do currículo e á inversa.

h) Dunha grande variedade de actividades despréndese que as situacións de aprendizaxe deben ser tamén, por forza, variadas. Manexaremos os diferentes agrupamentos dos alumnos en función das distintas necesidades, así: o "gran grupo" para a realización de actividades audiovisuais e verbais (para compartir e contrastar opinións e aclarar conceptos); o "pequeno grupo" ou "equipo de traballo" para a participación persoal e o traballo cooperativo; e o "suceso individual" para a dinámica de reflexión, asimilación crítica e ritmo adecuado ás características persoais. Polo que respecta ao método de traballo tampouco desbotamos ningunha opción e cada profesora deberá decantarse, probablemente, por métodos diferentes en función das distintas necesidades educativas que se presenten.

Todos estes principios teñen como finalidade que o alumnado sexa, gradualmente, capaz de aprender de xeito autónomo.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Exemplares do libro de texto: Lingua galega e literatura 3º ESO da editorial Anaya.
Ordenador do profesorado, encerado dixital interactivo e proxecto na aula.
Recursos dixitais: xa está implantado no centro a plataforma Edixgal en todos os cursos, polo que o alumnado poderá traballar desde o seu ordenador portátil cos materiais dixitais do programa e os que inclúa cada docente cando fose preciso.
Basearemos parte da actividade docente nas TICS: vídeos, audicións, páxinas webs, música, xogos de lingua, tests, textos xornalísticos, etc.
Material elaborado polas propias docentes, en papel ou soporte dixital, referente a aspectos concretos de ortografía, morfoloxía, léxico, literatura, sociolingüística ou calquera outra necesidade específica que se detecte.
Aplicacións dixitais como canva, genially, liveworksheets, kahoots, etc.
O correo electrónico.
O caderno do alumnado.
O caderno de rexistro de actividade docente.
Libros de lectura obrigatoria.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

A avaliación inicial realízase mediante unha serie de probas para medir o nivel de lectoescritura, comprensión e expresión e coñecementos previos que posúe o alumnado ao iniciar o curso. Os resultados contrástanse cos informes que posúe o Departamento de Orientación e coa reunión de avaliación inicial de todo o profesorado que imparte clase nos grupos de 3º ESO para detectar tanto alumnos e alumnas con desfase curricular grave como alumnos e alumnas con altas capacidades, e así poder adoptar as medidas de atención á diversidade máis convenientes en cada caso.

Nas primeiras semanas do curso pasarase ao alumnado unha proba escrita para observar en que medida conseguiu os obxectivos da materia no curso anterior. A partir de aí, se é necesario, realizaranse os axustes oportunos.

A proba escrita debe servir para medir o nivel de coñecemento e competencias, polo tanto terá que incidir nos aspectos máis significativos dos obxectivos do curso anterior. Constará dos seguintes apartados:

-Textos e exercicios que permitan valorar a comprensión (comentario dirixido) e expresión (redacción) escrita.

-Preguntas e actividades que avalíen os seus coñecementos lingüísticos e literarios, así como a súa capacidade para a aplicación práctica (vocabulario, aplicación das normas ortográficas, morfolóxicas e sintácticas, coordinación, adecuación, coherencia, cohesión, etc.).

A proba escrita complementarase na aula con exercicios de lectura e intervencións orais que permitan á docente determinar o nivel de comprensión e expresión oral.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8	UD 9	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	14	15	4	15	15	4	15	14	4	100
Proba escrita	70	75	20	80	80	20	70	78	20	69
Táboa de indicadores	30	25	80	20	20	80	30	22	80	31

Criterios de cualificación:

Segundo a LOMLOE, a avaliación do proceso de aprendizaxe do alumnado de Educación Secundaria Obrigatoria será continua, formativa e integradora e deberá contar cunha gran diversidade de instrumentos de avaliación adaptados ás distintas situacións de aprendizaxe que permitan a valoración obxectiva de todo o alumnado.

No contexto do proceso de avaliación continua, cando o progreso dunha alumna ou dun alumno non sexa o adecuado, estableceranse medidas de reforzo educativo. Estas medidas adoptaranse en calquera momento do curso, tan pronto como se detecten as dificultades, con especial seguimento da situación do alumnado con necesidades educativas especiais, e estarán dirixidas a garantir a adquisición do nivel competencial necesario para continuar o proceso educativo.

A avaliación das aprendizaxes das alumnas e dos alumnos terá un carácter formativo e será un instrumento para a mellora tanto dos procesos de ensino como dos procesos de aprendizaxe. Nese sentido, o profesorado avaliará tanto as aprendizaxes do alumnado como os procesos de ensino e a súa propia práctica docente.

A avaliación do proceso de aprendizaxe do alumnado deberá ser integradora e deberán terse en conta como referentes últimos, desde todas e cada unha das materias, a consecución dos obxectivos establecidos e o grao de adquisición das competencias clave previstas no perfil de saída.

No proceso de ensino e aprendizaxe empregaranse os instrumentos de avaliación que expoñemos a continuación:

- Probas escritas que incluírán contidos mínimos impartidos con anterioridade ao longo do curso. Realizaranse como mínimo dúas probas por trimestre.
- Emprego do galego como lingua vehicular para dirixirse ao profesorado e aos compañeiros e compañeiras nas clases de Lingua Galega.
- Exposicións orais durante a clase.
- Será obxecto de especial atención a práctica ortográfica, a presentación, a coherencia, a cohesión e a adecuación dos textos do alumnado, que se avaliará en todas as probas escritas e no caderno de aula.
- Observación sistemática da participación, actitude e traballo diario na aula rexistrada no caderno do profesorado.
- Caderno de clase do alumno ou da alumna.

-Terase en conta a realización de actividades e redaccións encomendadas ao alumnado, e que sexan entregadas ou realizadas dentro do prazo fixado pola profesora.

-Avaliarase a lectura comprensiva de textos como ferramenta imprescindible en todo o proceso de ensino e aprendizaxe. Para iso empregaranse diferentes procedementos de avaliación: desde a lectura en voz alta, vocalizando e entoando correctamente, ata probas escritas, resumos ou actividades de reflexión e comprensión do lido. Con esta finalidade propóñense unha serie de lecturas complementarias (unha por trimestre) adecuadas ás súas capacidades e idade, que se controlarán de xeito oral ou escrito, e coas que se pretende que os alumnos e as alumnas desenvolvan o gusto e o interese pola lectura.

-Participación activa nas actividades de dinamización da lingua galega.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

Os criterios de cualificación das avaliacións parciais desenvolveranse da seguinte maneira:

a) Proba escrita: comprensión e asimilación de contidos.

-Realizaranse, como mínimo, dúas probas escritas por trimestre. Ditas probas incluírán contidos mínimos impartidos con anterioridade ao longo do curso. A cualificación destas probas terá en conta, ademais dos coñecementos conceptuais, a expresión escrita, a coherencia, a gramaticalidade e a corrección ortográfica na valoración das respostas do alumnado.

Estas probas aportarán o 70% da nota de cada trimestre e en cada unha delas deberá obterse un mínimo de 3 puntos sobre 10 para realizar a media.

Se un estudante non se presenta a unha proba escrita sen achegar unha xustificación en debido prazo e forma, a docente realizaralle dita proba ao día seguinte de clase despois da ausencia, ou valorará a pertinencia de realizarlle nunha data que será fixada por ela.

b) Actividades na aula, nivel de progreso e traballo na casa - 10%

-Traballo na aula: interese, atención mantida, esforzo, participación, realización de tarefas.

-Traballo na casa: realización de tarefas, estudo e presentación da libreta.

-Valoración de actividades: exercicios, apuntamentos, resumos, esquemas, comentarios de textos, presentación de traballos.

-Respecto polas normas (profesorado, compañeiros e compañeiras, materiais, puntualidade, faltas de asistencia).

-Traballo en equipo.

-Participación activa nas campañas de fomento de lectura e concursos literarios de promoción da nosa lingua.

A entrega fóra de prazo dos traballos, redaccións, tarefas, etc. suporá un desconto de ata o 50% neste apartado. En caso de que se detecte que o traballo non é elaboración persoal do alumnado, será cualificado con 0 puntos.

c) Expresión oral - 10%

-Emprego da lingua galega como lingua vehicular para dirixirse ao profesorado e aos compañeiros e compañeiras nas clases de lingua galega, nas intervencións orais e nas exposicións orais de traballos.

d) Lecturas - 10%

-Lectura de un libro por trimestre. Esta lectura poderá ser avaliada, ben oralmente, ben por escrito, atendendo ás necesidades e prioridades que existan dentro da dinámica de cada grupo, ou ben do alumno ou da alumna en concreto.

Observacións:

-A cualificación trimestral corresponderá á suma das notas dos apartados anteriores, sempre e cando se supere o 40% de media nas probas escritas (apartado a), de non ser así suspenderase a materia. Evidentemente, para aprobar a materia débese obter unha cualificación igual ou superior ao 5 na nota final de cada avaliación.

-As faltas de ortografía, tiles diacríticos, erros graves de acentuación (-0,10 por falta) e redacción deficiente poderán diminuír a nota de cada proba escrita ata un máximo de 1,5 puntos.

-A nota da avaliación final obterase da media aritmética das notas obtidas nos tres trimestres e/ou, no seu caso, das probas de recuperación.

Criterios de recuperación:

-Realizárase unha proba escrita de recuperación da materia despois de cada trimestre. O aprobado só se acadará no caso de obter unha nota igual ou superior a cinco puntos en dita proba.

-O alumnado que non teña superada a materia a través das tres avaliacións parciais deberá presentarse a unha PROBA FINAL no mes de xuño que ben pode ser parcial (para quen non teña aprobada unha ou dúas avaliacións) ou total (para quen teña suspenso todo o curso). Claro está que para acadar o aprobado deberase obter unha nota igual ou superior a cinco puntos nesa proba.

5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

O alumnado que teña a materia de Lingua Galega e Literatura pendente terá un seguimento especial por parte da profesora que imparta clase no curso no que se atopa actualmente. Será moi importante facer este seguimento xa que o estudo dunha lingua é algo continuo e progresivo e se o alumno ou a alumna amosa no curso actual unha boa predisposición e actitude cara ao traballo, tentando levar os contidos ao día, terá unha parte importante do traballo feito.

Está claro que un estudante coa materia pendente do curso anterior terá moitas dificultades para poder seguir o normal desenvolvemento da clase, e para iso facilitaráselle periodicamente boletíns de reforzo con contidos do curso que teña pendente para que as traballe na casa (a elaboración destas fichas tamén lle vai axudar a poder levar mellor o curso no que se atopa, xa que moitos dos contidos que se traballen nelas serán a base para asentar mellor os contidos do presente curso). Estes boletíns serán recollidos periodicamente pola profesora correspondente, que os corruxará e comentará co alumno ou alumna.

A realización destas fichas por parte do alumnado, así como o traballo continuado ao longo do curso, será parte importante da nota á hora de avaliar a materia pendente. No caso de que o profesorado o considere necesario, tamén se lle ofrecerá a posibilidade de realizar probas escritas ao longo do curso para así facilitar o estudo da materia.

Criterios para superar a materia pendente:

O alumnado poderá superar a materia a través da realización das actividades, non tendo que realizar a proba escrita final do mes de xuño, sempre e cando:

¿ Entregue todas as actividades propostas ben feitas (calquera dúbida será resolta polas profesoras do departamento), con corrección e limpeza.

¿ Entregue as actividades no prazo esixido.

¿ Supere aquelas probas parciais que o departamento crea convenientes facer para a demostración dos coñecementos teóricos e prácticos.

¿ Amose interese e pregunte á súa profesora as dúbidas teóricas ou prácticas.

Alén do anterior, tamén se considerará recuperada a materia do curso precedente cando o alumno ou alumna obteña unha cualificación positiva, isto é, un aprobado, nas dúas primeiras avaliacións do curso actual.

O alumnado que non supere a materia despois de ter realizadas as tres avaliacións parciais deberá presentarse, na data que se estableza, á proba escrita final do mes de xuño. O departamento informará sobre as condicións xerais dese exame, que será valorado segundo os criterios establecidos na programación xeral.

6. Medidas de atención á diversidade

A nosa programación pretende presentar a suficiente flexibilidade para poder ser adaptada á situación concreta que se presente na aula e aspira a dar resposta á complexidade e diversidade de intereses, coñecementos, niveis de desenvolvemento psicolóxico e afectivo que conviven en cada grupo de alumnos e alumnas. Así pois, realizaremos ao principio do curso unha avaliación inicial en cada grupo co obxectivo de coñecer o nivel de competencia curricular do alumnado a nivel individual e como grupo e establecer o punto de partida preciso, así como os itinerarios de ensino e aprendizaxe máis adecuados en cada caso, aínda que non coincidan exactamente co programado sobre o papel. Isto poderá producir que dentro dun mesmo grupo a profesora deba atender a estudantes con distintos niveis de coñecementos, capacidades e intereses, para os que deberá deseñar outros tantos itinerarios de ensino-aprendizaxe, incluso por debaixo (ou por riba) do programado para o seu grupo de referencia. En casos especiais podería, incluso, estudarse a posibilidade de recomendar un reforzo educativo con apoio da profesora de Pedagogía Terapéutica ou, se cumprir, unha adaptación curricular. Estas decisións sempre se tomarán en coordinación co Departamento de Orientación e co resto do profesorado que imparte clase, unha vez realizadas as xuntanzas de avaliación inicial.

O noso papel convértese no dun mediador cultural que, nun proceso de interacción educativa, promove a actividade intelectual do alumnado e o desenvolvemento das súas capacidades coa función de axudarlle e dirixir a súa aprendizaxe segundo unhas intencións educativas, axustando ou sintonizando estas intencións e axudas ao nivel que poida ser adecuado para cada un dos alumnos e das alumnas. Neste contexto resulta necesario atender non só a aspectos intelectuais senón tamén a cuestións de motivación e afectivas. Por iso faremos un esforzo especial por crear un clima de confianza e comunicación en cada grupo de alumnos e alumnas. Este clima de respecto e confianza é fundamental para desenvolver no alumnado capacidades afectivas, de relación interpersoal e de inserción e participación social. Insistiremos, pois, en propiciar situacións de traballo en equipo e ensinanza titorizada entre compañeiros e compañeiras como recurso educativo. Ofreceranse actividades complementarias adaptadas e de apoio para os novos contidos que se vaian traballando. Cada unha destas actividades revisará un dos coñecementos ou unha das destrezas traballadas e servirán como tarefas de reforzo ou de ampliación dun contido concreto para os alumnos e alumnas que o necesiten.

Tamén contaremos con recursos didácticos máis motivadores, onde se ofrecerán actividades relacionadas co estudado pero que requiren máis tempo para seren solucionadas e que van dirixidas a desenvolver nos estudantes as competencias básicas. Terase en conta o emprego de tempos diferenciados e máis flexibles para a realización das tarefas, así como a adaptación dos instrumentos de avaliación.

Os materiais empregados deben ser necesariamente variados (libro de texto, vídeos, presentacións en canva, textos e exercicios en papel ou en soporte dixital...) e terán como característica xeral ofrecer unha visión completa do uso da lingua en todos os ámbitos e atender á diversidade que presente o alumnado.

Estas medidas de atención á diversidade estarán sempre encamiñadas ao logro das competencias básicas e dos obxectivos da materia e, como xa dixemos, serán de carácter flexible.

Na 3º de ESO temos rapaces e rapazas con diferentes necesidades específicas de apoio educativo (NEAE). En función desas necesidades elaboraranse para estes alumnos e alumnas plans de reforzo individualizado en colaboración co Departamento de Orientación, tomando como punto de partida os informes individualizados do curso anterior así como a avaliación inicial, e aplicaranse os protocolos pertinentes.

O alumnado repetidor será tido en conta na práctica docente. Manterase unha especial atención sobre el desde distintas perspectivas:

- ¿ Comprobarase o seu nivel de coñecementos adquiridos durante o curso anterior a través de probas e preguntas directas.
- ¿ Dependendo do seu nivel de coñecementos, propoñeránselle actividades de reforzo axustadas a cada un.
- ¿ Intentaremos situalo na aula no lugar máis apropiado para o seu control.
- ¿ Manterase certa atención á súa actitude para motivalo e facerlle atractiva a materia, tendo en conta os seus coñecementos previos e reforzando as actitudes de esforzo en todo momento.
- ¿ Daráselle unha atención máis personalizada na aula, detectando os seus erros e orientándoo.
- ¿ Se non avanza na materia ou non traballa, informarase ao seu titor ou á súa titora e ao equipo de Orientación.
- ¿ Informarase á familia dos seus avances e, sobre todo, da falta de traballo na aula a través do titor ou da titora nas sesións de avaliación ou cando se considere preciso.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.1 - A comprensión lectora e a expresión oral e escrita	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.2 - O respecto mutuo e a cooperación entre iguais	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.3 - A comunicación audiovisual						X		
ET.4 - A competencia dixital			X			X		
ET.5 - O fomento do espírito crítico e científico	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.6 - A educación emocional e en valores	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.7 - A igualdade de xénero	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.8 - A creatividade	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.9 - O emprendemento social e empresarial						X		
ET.10 - A educación para a sustentabilidade e o consumo responsable						X		
ET.11 - A aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto polos dereitos humanos e o rexeitamento de calquera tipo de violencia	X	X	X	X	X	X	X	X

	UD 9
ET.1 - A comprensión lectora e a expresión oral e escrita	X
ET.2 - O respecto mutuo e a cooperación entre iguais	X
ET.3 - A comunicación audiovisual	
ET.4 - A competencia dixital	X

	UD 9
ET.5 - O fomento do espírito crítico e científico	X
ET.6 - A educación emocional e en valores	X
ET.7 - A igualdade de xénero	X
ET.8 - A creatividade	X
ET.9 - O emprendemento social e empresarial	
ET.10 - A educación para a sustentabilidade e o consumo responsable	
ET.11 - A aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto polos dereitos humanos e o rexeitamento de calquera tipo de violencia	X

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición
Celebración do SAMAÍN	Certame de microrrelatos de medo
Concurso de esopías, en colaboración co Departamento de Matemáticas	O alumnado elaborará esopías de tema libre que corraxirá o profesorado de Lingua Galega, mentres que os integrantes do departamento de Matemáticas decidirán os gañadores de cada categoría
Conmemoración do Día de Rosalía de Castro	Interpretacións musicais en vivo de textos da autora, exposicións plástico-poéticas dunha selección previa de poemas realizada polo propio alumnado e proxección de vídeos
Celebración do Día das Letras Galegas	Organización de conferencias ou calquera outro tipo de relatorios sobre temas relacionados co noso currículo, especialmente na Semana das Letras Galegas
Asistencia a representacións teatrais de interese en lingua galega	No caso de que se realice algunha representación teatral do noso interese en cidades próximas a Vilaboa, tentaremos levar ao alumnado para coñecer o teatro en vivo.

Observacións:

O departamento de Lingua e Literatua Galega adoita elaborar o seu plan de actividades complementarias en colaboración co Equipo de dinamización da Lingua Galega e co equipo de Biblioteca.

Non facemos aquí, para sermos exactos, unha auténtica previsión deste tipo de actividades para o presente curso, senón que expoñemos unha lista de actividades posibles, coa pretensión de levar aquelas que poidamos en función das circunstancias que se produzan ao longo do curso e, sobre todo, da dispoñibilidade económica do noso departamento.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
1. PLANIFICACIÓN 1.1. Programamos a materia tendo en conta os obxectivos, tendo en conta os obxectivos, criterios de avaliación e contidos. 1.2. Planificamos as clases de modo flexible deseñando distintas actividades de aprendizaxe en función dos obxectivos e das necesidades do alumnado. 1.3. Organizamos adecuadamente o tempo da clase en función das actividades a realizar. 1.4. Coordinámonos entre os integrantes do departamento e tamén co resto do profesorado do centro para o tratamento de contidos afíns ou proxectos conxuntos.
2. METODOLOXÍA 2.1. Desenvolvemos os contidos de forma ordenada e comprensible para o alumnado. 2.2. Consequimos motivar o alumnado para favorecer a aprendizaxe e a participación activa na aula. 2.3. Propoñemos actividades que favorezan a aprendizaxe autónoma. 2.4. Promovemos o traballo cooperativo e mantemos unha comunicación fluída co alumnado. 2.5. Incorporamos as TIC nos procesos de ensino-aprendizaxe.
3. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE 3.1. Organizamos tarefas e propoñemos logros diferentes en función das características do alumnado. 3.2. Propoñemos actividades de maior nivel para o alumnado que acadou os obxectivos en profundidade. 3.3. Mantemos contacto coas familias, directamente ou a través da titoría, co obxectivo de contar co seu apoio e implicación. 3.4. Atendemos axeitadamente á diversidade do alumnado. 3.5. Adaptamos as probas escritas para o alumnado con necesidades educativas.
4. SEGUIMIENTO E AVALIACIÓN 4.1. Realizamos a avaliación inicial para axustar a programación ao nivel do alumnado. 4.2. Informamos adecuadamente ao alumnado sobre os criterios de avaliación e cualificación. 4.3. Valoramos axeitadamente a observación do traballo e da participación e actitude do alumnado na aula. 4.4. Valoramos adecuadamente o traballo cooperativo do alumnado dentro do grupo. 4.5. Explicamos e corriximos os traballos e actividades do alumnado ofrecendo pautas para mellorar a súa aprendizaxe. 4.6. Empregamos distintos tipos de probas e instrumentos de avaliación. 4.7. Favorecemos os procesos de autoavaliación e coavaliación.

Descrición:

Para avaliar o proceso de ensino e a nosa práctica docente teremos en conta os indicadores de logro que agrupamos en catro categorías que resumen os aspectos que consideramos máis significativos da nosa práctica docente:

1. Planificación
2. Metodoloxía
3. Atención á diversidade
4. Seguimento e avaliación

Ao final de curso recolleremos os resultados e analizáremos para detectar as nosas fortalezas e debilidades. O obxectivo será introducir propostas de mellora no noso labor docente que queden reflectidas na programación do curso seguinte.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

O obxectivo deste apartado é planificar a forma de realizar o seguimento do cumprimento da programación, así como a avaliación da mesma e as propostas de mellora de cara ao curso seguinte.

Co fin de observar o grao de cumprimento da presente programación ao longo do curso, o Departamento de Lingua e Literatura Galega manterá reunións mensuais nas que se analizarán aspectos tales como:

-Séguese a secuenciación dos contidos fixada.

- Vanse cumprindo os obxectivos propostos.
- Respéctanse as pautas metodolóxicas.
- Resultados das avaliacións trimestrais.

Finalizado o curso, reuniranse todas as integrantes do departamento para avaliar a programación, respondendo ao seguinte cuestionario e engadindo novas cuestións que poidan xurdir como efecto da reflexión conxunta:

- A.- Parte da programación non impartida.
- B.- Xustificacións da parte da programación non impartida.
- C.- Modificacións introducidas durante o curso en relación coa programación didáctica.
- D.- Motivos das modificacións feitas.
- E.- Propostas de melloras para a programación didáctica do próximo curso.
- F.- Estudo das obras incluídas no plan lector.
- G.- Propostas de modificacións no plan lector.
- H.- Análise dos resultados da avaliación do alumnado grupo a grupo.

Os resultados desta autoavaliación continua serán consignados na memoria final de curso.

9. Outros apartados